

תורת רבי שמעון בר יוחאי

עיין מחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון:

• שבת לג,ב – מעשיהם של רומי

ואמאי קרו ליה ראש המדברים בכל מקום? דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, ויתבי יהודה בן גרים גבייהו. פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהו של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר: כל מה שתקנו - לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקין - להושיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמן, גשרים - ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם, ונשמעו למלכות. אמרו: יהודה שעילה - יתעלה, יוסי ששתק - יגלה לציפורי, שמעון שגינה - יהרג.

• בבא קמא מד,ב – הניזקין שלא בכוונה

והניזקין שלא בכוונה - ר' יהודה מחייב, ור' שמעון פוטר. והניזקין - שהזיק שור שלא בכוונה ולא הרג.

• שבת נא,א – דבר שאינו מתכוין

הא רבי יהודה, דאמר: דבר שאין מתכוין - אסור, הא רבי שמעון דאמר: דבר שאין מתכוין - מותר.

• שבת צג,ב – מלאכה שאינה צריכה לגופה

משנה. המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי - פטור אף על הכלי, שהכלי טפלה לו. את החי במטה - פטור אף על המטה, שהמטה טפלה לו. את המת במטה - חייב. וכן כזית מן המת, וכזית מן הנבלה, וכעדשה מן השרץ - חייב. ורבי שמעון פוטר. ור' שמעון פוטר - אפילו צמת שלם, דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, וכל מלאכה שאינה צריכה לגופה (לגופה) אלא לסלקה מעליו - הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, דבראזו לא צאה לו, ולא היה צריך לה. הלכך לאו מלאכת מחשבת היא לר' שמעון.

• ספרא בחוקותי א – והשבתי חיה רעה מן הארץ

ושבבתם ואין מחריד, לא יריאים מכל ברייה, והשבתי חיה רעה מן הארץ, ר' יהודה אומר מעבירם מן העולם, ר' שמעון אומר משביתן שלא יזוקו, אמר ר' שמעון אימתי הוא שבחו של מקום בזמן שאין מזיקים, או בזמן שיש מזיקים ואין מזיקים, אמור בזמן שיש מזיקים ואין מזיקים, וכן הוא אומר מזמור שיר ליום השבת, למשבית מזיקים מן העולם משביתן שלא יזיקו.

• בבא מציעא קטו,א - אם דורשים טעמא דקרא

משנה. אלמנה, בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה - אין ממשכנין אותה, שנאמר (דברים כ"ד) ולא תחבל בגד אלמנה. גמרא. תנו רבנן: אלמנה, בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה - אין ממשכנין אותה, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: עשירה - ממשכנין אותה, ענייה - אין ממשכנין אותה, שאתה חייב להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשכנותיה. למימרא דרבי יהודה לא דריש טעמא דקרא, ורבי שמעון דריש טעמא דקרא? והא איפכא שמעינן להו, דתניא: ולא ירבה לו נשים, רבי יהודה אומר: מרבה הוא, ובלבד שלא יהו מסירות את לבו. רבי שמעון אומר: אפילו אחת והיא מסירה את לבו הרי זה לא ישאנה, אם כן מה תלמוד לומר (דברים י"ז) ולא ירבה לו נשים - אפילו כאביגיל! - לעולם רבי יהודה לא דריש טעמא דקרא, ושאי הכא דמפרש קרא, ולא ירבה לו נשים ולא יסור, מאי טעמא לא ירבה לו נשים - משום דלא יסור. ורבי שמעון: מכדי בעלמא דרשינן טעמא דקרא - לכתוב רחמנא לא ירבה ולא בעינן לא יסור, ואנא ידענא: מאי טעמא לא ירבה - משום דלא יסור, לא יסור דכתב רחמנא למה לי? אפילו אחת ומסירה את לבו - הרי זה לא ישאנה.

• יבמות עז,א – עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית

כתנאי: עמוני - ולא עמונית, מואבי - ולא מואבית, דברי רבי יהודה; רבי שמעון אומר: (דברים כ"ג) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים - דרכו של איש לקדם וכו'.

• בבא מציעא קיח,ב - ירק שצומח מקרקע של גינה עליונה

משנה. שתי גנות זו על גב זו והירק בינתים, רבי מאיר אומר: של עליון, רבי יהודה אומר: של תחתון. אמר רבי מאיר: אם ירצה העליון ליקח את עפרו - אין כאן ירק! אמר רבי יהודה: אם ירצה התחתון למלאות את גנתו - אין כאן ירק! אמר רבי מאיר: מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה - רואין מהיכן ירק זה חי. אמר רבי שמעון: כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול - הרי הוא שלו, והשאר של תחתון.

שתי גנות זו על גב זו - סמוכות זו לזו, האחת הקרקעית גבוהה ושאלה הקרקעית נמוך.

והירק בינתים - בזקיפת הגובה שזו גבוהה מזו יש שומים או צללים.

של עליון - שהרי עפרו הוא ומשלו הוא יונק.

של תחתון - שעל אוירו הוא מונח.

למלאות גנתו עפר - משום הקרקע לעליונה.

אמר רבי מאיר מאחר ששניהן הן יכולין למחות זה על זה - שלא יחא ירק זה כאן עליון ליטול עפרו והתחתון למלאות גנתו.

רואין מהיכן ירק זה חי - ממקום שהוא יונק וגדל - לו ינתן.

כל שעליון יכול לפשוט ידו וליטול הרי אלו שלו - כדאמר רבי מאיר, הואיל ומעפרו היא חיה.

והשאר של תחתון - ועליון הוא גופיה אפקורי מפקר להו לגביה, שגנאי הוא לו ליטול קשות ליכנס לתוך של חצירו וללקוט.

• פסחים כא,א – תשביתו שאור מבתיכם

משנה. כל שעוה שמותר לאכול - מאכיל לבהמה לחיה ולעופות, ומוכר לנכרי, ומותר בהנאתו, עבר זמנו - אסור בהנאתו, ולא יסיק בו תנור וכירים, רבי יהודה אומר: אין ביעור חמץ אלא שריפה, וחכמים אומרים: אף מפרך וזורה לרוח או מטיל לים.

עיין דעת רבי שמעון

• סנהדרין קיב,א – מפני מה אמרה תורה ממונם (של עיר הנדחת) אבד

החרם אתה ואת כל אשר בה כו'. תנו רבנן (דברים י"ג) החרם אותה ואת כל אשר בה - פרט לנכסי צדיקים שבחוצה לה. ואת כל

אשר בה - לרבות נכסי צדיקים שבתוכה, שללה - ולא שלל שמים, ואת כל שללה - לרבות נכסי רשעים שחוצה לה. אמר רבי שמעון: מפני מה אמרה תורה נכסי צדיקים שבתוכה יאבדו - מי גרם להם שידורו בתוכה - ממונם, לפיכך ממונם אבד

• **זבחים ז,ב – למה חטאת קודמת לעולה**

א"ר שמעון: חטאת למה באה? למה באה? לכפר! אלא למה באה לפני עולה? לפרקליט שנכנס, [ריצה פרקליט, נכנס] דורון אחריו.

• **סנהדרין ט,ב – ראויה היתה בת להיות סוררת ומורדת**

בן ולא בת. תניא, אמר רבי שמעון: בדין הוא שתהא בת ראויה להיות כבן סורר ומורה, שהכל מצויין אצלה בעבירה, אלא גזירת הכתוב היא: בן ולא בת.

שהכל מצויין אצלה בעבירה – וכשהיא זוללה וסובאה בקטנותה סופה כשלא תמלא למודה עומדת בפרשת דרכים ומגלת הבטות לעבירה בשביל אתנו.

• **בבא קמא ע,ב – כל העומד לזרוק כזרוק דמי, כל העומד לפדות כפדוי דמי**

אלמא: כל העומד לזרוק כזרוק דמי. וכל העומד לפדות כפדוי דמי, דתניא, רבי שמעון אומר: פרה מטמא טומאת אוכלין, הואיל והיתה לה שעת הכושר; ואמר ריש לקיש, אומר היה רבי שמעון: פרה נפדית ע"ג מערכתה, אלמא: כל העומד לפדות כפדוי דמי. פרה – אדומה מטמאה טומאת אוכלין.

דהויא לה שעת הכושר – לאכול משנשחטה וירדה לה תורת אוכל.

ואמר ריש לקיש – איזו שעת הכושר היתה לה לאומר היה ר"ש פרה נפדית אפילו נשחטה על המערכה כמשפט אס מלא אחרת יפה ממנה וזהו שעת הכושר שלה ואע"פ דלא נפדית אפילו הכי משוי לה אוכלא ואייל וראויה לפדות.

• **בבא קמא עא,ב – דבר הגורם לממון כממון דמי**

וסבר לה כרבי שמעון, דאמר: דבר הגורם לממון כממון דמי, דתנו, ר"ש אומר: קדשים שחייב באחריותן - חייב, אלמא דבר הגורם לממון כממון דמי.

קדשים שחייב באחריותן – גנב שגנב קדשים מבית בעלים אס קידלם בעליו עליו באחריות כגון דאמר הכי עלי עולה והפריש ז.

חייב – לשלם כפל דאע"ג דלאו ידידה הוא אלא דהקדש כיון דגורם לממון הוא דאי מית בידו בעי לשלמי כדדיה דמיא.

תורת רבי שמעון בר יוחאי לשיטתו

כשמעיינים בדברי רשב"י בש"ס, ובמיוחד כשמשווים את דבריו מול בר הפלוגתא שלו, רבי יהודה ברבי עילאי, רואים באופן ברור שהדגש שלו הוא על הפנימיות, על הכוונה, על המטרה, הנסתר, הסברה, הבכח.

לעומת זאת רבי יהודה שם את הדגש על המעשה, על החיצוניות, הגלוי, הפשט, הבפועל.

מכאן רואים באופן ברור את היסודות של תורת הנסתר של רבי שמעון בר יוחאי.

תורת רבי שמעון בר יוחאי

רבי שמעון	רבי יהודה	הגמ'	המקור
<p>כוונה מטרה פנימיות הנסתר סברה בכח</p>	<p>מעשה מעשה חיצוניות הגלוי פשט בפועל</p>	יסוד דעתם	
<p>רעים כוונה</p>	<p>נאים מעשה</p>	מעשיהם של רומי	שבת לג,ב
<p>פטור כוונה</p>	<p>חייב מעשה</p>	הניזקין שלא בכוונה	בבא קמא מד,ב
<p>מותר כוונה</p>	<p>אסור מעשה</p>	דבר שאינו מתכוין	שבת נ,א
<p>פטור כוונה</p>	<p>חייב מעשה</p>	מלאכה שאינה צריכה לגופה	שבת צג,ב
<p>שלא יזוקו המטרה</p>	<p>מעבירם מן העולם פשט (מעשה)</p>	והשבתי חיה רעה מן הארץ	ספרא בחוקותי א
<p>דורשים טעמא דקרא הטעם</p>	<p>אין דורשים טעמא דקרא הפשט</p>	אם דורשים טעמא דקרא	בבא מציעא קטו,א
<p>אשר לא קדמו וכו', דרכו של אישו לקדם וכו', דורש על פי הטעם</p>	<p>דיוק ממה שכתוב עמוני ולא עמונית, דורש על פי הלשון הפשט</p>	עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית	יבמות עז,א
<p>הירק שייך לבעל הגינה העליונה השורש (נסתר)</p>	<p>הירק שייך לבעל הגינה התחתונה הענף (גלוי)</p>	ירק שצומח מקרקע של גינה עליונה	בבא מציעא קיח,ב
<p>חכמים – אף מפרר וזורה לרוח או מטיל לים הטעם</p>	<p>שריפה הפשט</p>	תשביתו שאור מבתיכם מחלוקת רבי יהודה וחכמים אם השבתה רק בשריפה	פסחים כא,א
<p>דורש טעמא דקרא</p>	---	מפני מה אמרה תורה ממונם (של עיר הנדחת) אבד	סנהדרין קיב,א
<p>דורש טעמא דקרא</p>	---	למה חטאת קודמת לעולה	זבחים ז,ב
<p>דורש טעמא דקרא</p>	---	ראויה היתה בת להיות סוררת ומורדת	סנהדרין סט,ב
<p>הולך על פי הכח ולא על פי המעשה</p>	---	כל העומד לזרוק כזרוק דמי, כל העומד לפדות כפדוי דמי	בבא קמא עו,ב
<p>מסתכל אל הדבר הפנימי שגורם</p>	---	דבר הגורם לממון כממון דמי	בבא קמא עא,ב

